

skemu sadjerejstvu privabiti več kupcev, posebno iz tujih dežel. Presrečno želi, da bi mi jednako od inod denarjev za sadovje dobivali. kakor ga dobivajo Čehi in Tirolci. V to svrhu je pouzročil, da so se naši sadjerejci lani obilno udeležili velike razstave v Trstu. Sedaj je izdal posebno knjižico, v kateri nam poroča o uspehih ove razstave in vrhu tega navaja toliko zanimivih, poučljivih podatkov, praktičnih nasvetov, da jih treba po „Slov. Gospodarji“ naznaniti med naše bestite čitatelje.

Velezaslužni mož pravi, da zamore Štajerska za Česko postati prva sadjerejska dežela v celem cesarstvu; da tedaj more Tirolsko prekositi. Štajerska, posebno južna, je za sadjerejstvo ustvarjena, kakor malokatera tako. Sicer imamo uže sedaj mnogo, to pa zelo žlahtnega sadovja, a še je veliko prostora praznega. Da se popnemo do častnega mesta v svetovnej kupčiji s sadovjem, treba je še več storiti. To pa lahko storimo, ker je temu mnogo rečij prav ugodnih. Zlasti pa moramo svoje sadovje pošiljati na razstave, da svet zazvé, kaj da imamo lepega in dobrega. Dalje nam je skrbeti, da zmiraj več žlahtnega sadovnega drevja zasadimo. In naposled se moramo naučiti, kako najbolje sad prodavati in kako razpošiljati. Tega se pa najleži naučimo na razstavah. Pokazala je to uže Tržaška razstava. Tam so razni trgovci spoznali, kako izvrstno da je naše sadovje. Kmalu je privrelo veliko kupcev na Štajersko. Pustili so nam gotovo več, kakor 2½ milijona gold. v deželi. Kolika pomoč!

V naslednjem hočemo toraj nekaj podatkov navesti iz Tržaške razstave. Iz njih bodo naši bralci zajemali marsikaj vsega pomislika vredno. Zlasti pa bodo spoznavali boljše svoje sadjerejce in tako vedeli, kde in kaj je pri njih videti; gotovo bodo pri teh tudi dobili žlahtni cepici, žlahna drevesa itd.

Plemenitaški pisatelj pravi zastran južne, slovenske Štajerske, da je tukaj preveč slabih vinogradov, ki bi se naj s sadunosnim drevjem zasadili. Dobri vinogradi, v res vinskej trti ugodnih legah pa bi se naj pustili in čedalje boljše gleštali vkljub strahu, ki ga dela trtna uš. Zato želi, da bi sadje- in vinorejska šola v Mariboru oboje v resnici bila. Za vino- in sadjerejstvo bi naj v jednakej meri bila prvi zavod. Veseli ga novo cesarjevič Rudolfovo sadjerejsko društvo za južni Štajer. On želi, da bi se podrobnih društev osnovalo več. Sicer pa sadjerejstvo močno uže sedaj napreduje. L. 1882 je marsikateri posestnik v Slovenskih goricah po 1000 fl. dobil za svoje sadovje. Mnogi (v Pekrah, Lembahu, Rušah, sv. Martinu) zasajajo zgoli žlahtne sorte. Cena je različna. V dobrih letinah velja štrtinjak, v katerega gre po 280 kilo sadja, 10—13 fl., v srednjih 13—17 fl., v slabih 20—32 fl. Največ gre sadovja

na šajkah po Muri, Dravi in Savi v južno Ogersko, Srbsko in Rumunsko. Takšnim kupcem, ki imajo šajke, sadjerejci tudi najrajši prodavajo, menje pa jim ugajajo drugi, ki izbirajo in mnogo škode narejajo drugemu sadežu. Mnogo sadovja skvari tudi slabo vreme ali ga tatje spokradejo. Večji kupci štimajo najboljše žlahtne sorte: zimske mašanceljne, zlate kosmače (rajnete), zlate parmene, pariški rambor in vse rane sorte.

Tudi na drobno se v mesta prodaja mnogo sadja. Najleži v denar gredó sorte: kosmači vsake sorte (rajnete), pariški rambor, zlata parmena, zlata pepinek, lederarce, tafelji in zlasti naš zimski, dišeči mašancelj. Jeseni prodavajo takšnih jabelk 2—3 za 1 kr. ob božici pa velja uže vsako 1 kr. Na Dunaj prodavajo na kilo, po 4—5 kr. Po gruškah močno povprašujejo. Štrtinjak plačujejo po 20—30 fl. na drobno pa velja grška po 2—4 kr. Iz tega pa je razvidno, da bi se na slovenskem Štajerskem močno splačevalo zasajati žlahtnih namiznih grušek. (Dalje prih.)

Sejmi 19. nov. Ivnik, sv. Jurij na Pesnici, Podsreda, Ljubno, Ruše, gornja Poljskava, Slov. Gradec, nemški Landsberg.

Dopisi.

Iz Maribora. (Dr. Dominkuševa svečanost) v lepo okinčanej čitalnici vršila se je nepričakovano krasno in za slavljenca častno. Došlo je iz raznih krajev mnogo gostov, n. pr. iz Ormoža, Sevnice, Blance, Sl. Gradca, iz Ptuja pa vrli pevci. Predsednik čitalnice, g. profesor Lautar, je v obširnejšem govoru za sluge slavljenčeve za našo slovensko narodno reč razlagal in se tudi pohvalno spominjal njegovega očeta Andreja, ki je iz središča doma, v službovanji na Nemškem vedno zvesto srce ohranil za svoj rod in mu v svojem sinu odgojil izvrstnega zagovornika. Ta je pomagal Slovincem, da so dobili prvi tednik Slov. Narod, prvi znanstveni zavod Slov. Matico, prvo čitalnico, Mariborsko itd. Kot poslanec je mnogo posredovalno dalal, in nepozabljiv mu ostane in hvaležen spomin zavoljo njegovega mnogovrstnega podpirovanja, katero pri njem dobivajo slovenski mladenči v srednjih in višjih šolah. Zato mu pa tudi vsak prisrečno privošči in čestita k cesarskemu odlikovanju. G. slavljeneec je genjen se zahvalil in povdarjal v svojem govoru, kako je vsak Slovenec dolžen deloti na to, da zadobimo popolno enakopravnost svojega jezika povsod, ter končal z zdravico: živelja naša domovina! Zbrani so mu pritrjevali z burnimi živio-klicami. Potem se je prebralo 33 telegramov in so govorili še gospodje dr. Šuč, dr. Mlakar in dr. Radaj. Na

to izreče došlim gostom (70) g. predsednik domoljubno zahvalo in skonča slavnost s trikratnim: Slava g. dr. Dominkušu! Sledilo je potem ljubeznjivo petje ptujskih pevcev, razne napitnice, nagovori, katere so spregovorili dr. Gregorec, notar Veršič, dr. Geršak, dr. Jurtela in Urbanec. Še le po polnoči razšli so se gostje. G. odbornikom čitalnice gre javna zahvala za njihov trud. G. odlikovancu pa želimo, da se cesarskega odlikovanja veseli še mnoge let. Bog ga živi!

Iz Celja. (Odlikovanje narodnega župana.) V nedeljo 4. novembra vršila se je v Grajski vasi redka slavnost, kakoršnje v tej vasi še ni bilo. Ta dan se je namreč ondotnemu županu g. Gašperju Šornu izročil srebrni zasluzni križec. Ze prejšnji večer so vihrale zastave raz hiš in zvonika in vrli prebivalci so napravili prav lično razsvetljava na čast očetu Šornu. Ze za rano 4. novembra pokali so možnarji in nabiralo se je ljudstvo iz bližine in daljave, tako da je bilo že okolo 10. ure polno ljudstva v tej vasi. Okolo 9. ure dospel je preč. g. dekan Bohinec, g. župnik Vranjski in g. namestniški svetovalec Haas, ob 10. uri Savinjski Sokol in Celjski čitalniški pevci. Došli so dalje zastopniki c. k. sodnije Vranjske g. Toplak, zastopniki davkarstva itd. Ob 11. uri služili so g. župnik Gomilski sv. mešo z blagoslovi, pri kateri so pevali čitalpevci. Koj po končanem cerkvenem opravilu zbrali smo se pred Šornovim poslopjem, kjer je bil pod milim nebom postavljen oder olišpan v ozadji s podobami Njih Veličanstev. G. namestniški svetovalec Haas v polnej uniformi je v pravilni slovenščini razločno in živo slikal zasluge in blago delovanje poštenega, rodoljubnega očeta Šorna rekoč, da si je ta pridobil popolno zaupanje svojih soobčanov, uradov in da so presvitli cesar pripoznavši neutrudno delovanje njegovo, počastili ga s srebrnim križcem s krono. Pripnevši mu križec na prsi izrekel je željo, da bi bilo odlikovancu dano še mnoga leta nositi častno to znamenje. Koncem vzkliknili smo Njih Veličanstvu trikratno slavo, domača godba pa je zasvirala cesarsko pesem. Na to se zahvali g. Šorn vidno genjen za čast, katera ga je nepričakovano doletela ter obljubi da hoče tudi v prihodnje po svojih močeh delati na javno korist. Tudi on se spominja blagega srca Našega presvitlega vladarja ter mu zakliče z nami vred navdušen trikratno „živijo“. Za njim stopi g. c. k. sodnijski adjunkt Toplak v imenu Vranjskega sodišča in slednjič g. Josip Lipold v imenu Savinjskih Slovencev na oder. V krepki jedrnati besedi povdarja g. Lipold zasluge Šornove za narodov prospeh. Govornik pove, da je bil ob vsakem času vselej na naši strani, da se je hrabro boril za narodne pravice ne glede ne na

desno ne na levo. Gromovito živijo zadonelo je po Lipoldovih besedah sivolasemu poštenjaku, kterege so solze oblile videč, kako visoko ceni Slovenec vrle svoje poštenjake. Pri skupnem obedu, kterege so vdeležili se razven rodovine Šornove vsi navedeni odličnjaki, so vrstile se napitnice, a prva, Sornova, je veljala presvitlemu cesarju. Preč. g. dekan Bohinec, g. župnik Balon napila sta Šornu v imenu okrajnega odbora in fare zvestemu katoličanu, zavednemu Slovincu. Okolo treh došla je pred Šornovo hišo godba s sokolovci in pevci, ki so Šornu na čast zapeli tri pesni „Slovenca“, „Domovino“ in „Bože živi“. Veselica je bila prav sijajna in velika čast gre slavnostnemu odboru, ki je osobito za olepšanje hiš tako lepo poskrbeti blagovolil. Pred Šornovim posestvom je bil postavljen krasen slavolok s kronogramom:

Blagi odlikanec!

Radostno čestita občina Grajska Vas, ker V sreči In nesreči MoDer biL si jej Vodnik;

Vsak faran, znaneC, prijateLj, kLiče Ti na gLas, ŽiVeL; In prejmi Več zaslužnih še odlik!!

Tudi mi čestitamo radostnim srcem očetu Šornu k tej lepej časti, kajti oča Šorn je bil vedno zvest katoličan, trden, neomahljiv narodnjak in značaj njegov je čist kakor demant! Bog mu daj doživeti še mnogo veselih let v zdravji in blagostanji. On naj bode vzgled mlajšim narodnjakom, kajti ako bo vsak tako vstrajno delal za našo sveto stvar kakor Šorn, bomo dospeli do našega prava!

Iz Murskega polja. III. Treba je postavim, v štali napraviti nov pod; tista zemlja naj se porabi za gnoj. Tam je velika voda vdrila pregloboko do ceste, na drugem kraji se zopet mora podvoziti podstenje, ... sploh pač ne mine leto, da gospodar ne bi imel kje podvoziti. Zemlja za podvažanje naj se jemlje v ogradi ali v obče tam, kjer se hoče, da bi rastlo sadno drevje, pa svet ni za to primeren; čem več se izvozi, čem vekšna jama se napravi, boljše je. Jama se potem ne sme pustiti prazna. Vsi odpadki, kakoršni se nikjer indi ne dajo porabiti, spravljajo se v njo. Več takih drobnosti se skoz celo leto nabira po dvoru, tu so odpadki od šibja, tam žagovina, tam druge smeti; v spomladi se snažijo travniki in ogradi, takrat se nagrabljajo celi kupi smodja. Ljudje navadno pomečejo take reči v potok, ali na cesto ali pa pod milim nebom sežgejo — sebi na škodo. Vse takšne in enakojake druge drobovine naj se spravljajo v omenjeno jamo, v ktero tudi večkrat naj se vliva ali spušča gnojnica. Med odpadke, ki se v jami kupičijo, se pomeče še zemlje. S tem je zraven prve jame kmalo nastala druga, da je za drobovino prostora v sledečem letu. Vzpomladi naj se zasadi drevce na tako pripravljem svetu,

rastlo bode posebno lepo, delalo bo sadjerejcu veselje in — čast. Recimo, da ako gospodar gospodari 30 ali 40 let in da vsako leto samo eno drevo po opisanem načinu v zemljo spravi, tako se prerova celi prostor, kateri v prvem letu gospodarjenja še ni bil niti pošten pašnik. Po takem prostoru, bo se gospodarjevo oko naslanjalo s pogledom po lepem sadunosniku, zadnje dneve gospodarstva in bo srce veselo. Koristilo bo namreč ne le njemu, ampak tudi njegovim naslednikom. Toti bodo bogati sad trudov uživali, ki je prav za prav bil samo neka igrača, in se spominjali na dobrotnika, ki bode že zdavnej v hladnem grobu počival.

J. K. murčan.

Iz Ljubljane. (Narodnega doma) upravni odbor ukrenil je v svoji seji dne 30. okt. t. l., da se ima drugi obrok deležev uplačati še tekom letošnjega leta. Vsled tega prosimo p. n. gospode deležnike, ki še neso vplačali družega, oziroma prvega in družega obroka svojih deležev, da blagovoló to storiti do 31. decembra 1883. — Ob jednom — s pogledom na bližajoče se žrebanje — prosimo vse one gospode, katerim smo poslali loterijske srečke, naj nam pošljejo do sedaj za nje skupljeni denar, nerazpečane srečke pa naj še pridržé v daljšo prodajo. V Ljubljani dne 5. novembra 1883.

Za upravni odbor društva „Narodni dom“:

Iv. Hribar,
tajnik.

Dr. Alf. Mosché,
prvosednik.

Od Mure. (Letina — lisjakov mešetar). Vinska bratev se je pri nas, to je okoli Kapele in v Murških vrhéh teden dni pred vsemi svetei že skoro dovršila. Ko bi bili kakih deset dni pozneje počeli brati, dobili bi preizvrstno kapljico, kajti vreme bilo je vedno lepo in vinogradom kaj vgodno, pa nemile skušnje prejšnjih let bile so vzrok, da smo se boječi deževja in snega malo prenačili in si zato gledé dobrote naškodili, no itak bo se letošnje vino smelo meriti z onim iz leta 1879, tu pa tam bode še morebiti boljše. Gledé množine mora se reči da je v starih vinogradih bila še le komaj srednja letina, ponovljenih to je po izgledu gosp. Ostfelerja prekopanih in na novo nasajenih pa je bratev bila dobra. Pa žali Bog da je še le komaj deseti del vinogradov po tem prirodnem načinu v ponovljenih; devet desetih vinogradskih posestnikov še se zmirom trdovratno drži starega kopita in je slepih in gluhih za pameten napredek, premda leto za leto vidi veliki razloček med dobro vdelanim vinogradom skrbnega soseda in med lastnim zanemarjenim. Imenovani g. O., ki ima svoj vinograd v Račkem vrhu, pol ure nižje Kapele nabral je letos na desetih oralih čez 79 polovnjakov, tedaj na oralu blizo 4 štertinja-

ke, kar je pri tukajšnjih vinogradih za čudo redka prikazen. Pa ne samo letos, že kakih 29 let imade rečeni razumni vinski gospodar po razmeri najboljše bratve počenski od Radgone do Ljutomera in še dalje in predava svoje izvrstno vince vedno po visokej ceni, ali boljše rečeno toči ga v Gradci sam, in če se Gradčanom zaželi prave nepokvarjene dobre kapljice, pošiljajo si po Ostfelerjevo vino. Koliko vinogradskih posestnikov hodi mimo teh krasnih goric, njih gleda, se čudi, kde kateri tudi jezi, pa mesto, da bi svoj vinograd tudi tako predeleval in obdeleval, kakor je to počel pred 27. leti g. O. sè svojim na vzgled in blagor celega okraja, držijo se mnogi vinogradniki prav trmasto stare slabe navade pa vsled tega — so prazne kleti. Res je, da so stroški pri takem prekopavanji in novem nasajevanju v početku veliki; pa vsako zimo nekaj, sčasom se itak cel vinograd ponovi in prerodi. Tu pri g. O. je, ako se nemotim, polnih deset let ali še več preteklo poprej ko si je ves vinograd ponovil. (Konec prih.)

Iz Celja. (Požari.) V kratkem času smo imeli v celjski okolici škrat ogenj. Pred 14 dnevi je našgal Miha Zupanec blizu Svetine v Laški fari sam svojo kočo, potem je skočil v ogenj, iz kterega so ga sicer še potegnili živega; toda zavoljo hudih speklin je vmrl v celjski bolnišnici. Pred nekterimi dnevi je zgorel hlev zunaj Celja na cesti proti Teharjem, najbrž ga je vžgal kak ponočni capin. Pretečeno sredo pa je pogorela hišica Jožefa Veber na Ostrožnem. Mogoče da se je ogenj zatrosil po iskrah goreče treske, katero je ob hudem viharji nosila okrog voglov neprevidna ženska.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Delegacije so dokončale svoje delovanje in dovolile penez potrebnih za vojaštvo. — Nemški liberalci ne morejo na Českem več sami gospodovati in zato tirjajo, naj se zdaj nemški del loči od českega. Toda ravno tistih kričačev hlapci pri nas kar jeze rohnijo, če štajerski Slovenci tirjamo namestnijski oddelek v Maribora in višjo sodnijo slovensko v Ljubljani. Nemški liberalci pač hočejo po nas Slovencih zmiraj teptati; sedaj rogovolijo najhuje s šulvereini okolo Maribora pa jim ne bo nič pomagalo. — Arlsko planino so 13. t. m. predrli, kmalu bo tunel dogotovljen in nova železnica nas vezala s Švico in Francosko, sedaj bo naša kupčija neodvisna od nemško-pruskih železnic. Kar so nemški liberalci 20 let odlagali, to so sedanji konservativno-narodni poslanci Avstriji v par letih pripravili. — V Sore na Kranjskem je nemški šulverein poslal nemškovalnega učitelja pa je moral pobrati šila in kopita; nihče ga ni hotel